

UČNI NAČRT SPECIALISTIČNEGA PRISTOPA INTEGRATIVNE PSIHOTERAPIJE na SFU Ljubljana

Integrativna psihoterapija predstavlja integracijski model, ki različne teoretične koncepte in terapevtske prakse povezuje in integrira v nov, sodobni psihoterapevtski pristop. To počne na osnovi metateoretičnega, transteoretičnega modela, ki ne zajema le integracije različnih psihoterapevtskih pristopov, metod in tehnik, temveč tudi integracijo naslednjih dimenzij onkraj posameznih psihoterapevtskih šol: znanosti in prakse (model znanstvenika praktika); biološkega (še posebej živčnega), mentalnega (psihološkega) in socialnega delovanja; kvantitativne in kvalitativne metodologije; nomotetičnosti in idiografičnosti; teoretičnih razlag in kliničnega razumevanja; personalizirane medicine in psihoterapije; medicinskega in kontekstualnega modela. Integracija temelji na teoriji skupnih dejavnikov, ki so krožno povezani in ključno vplivajo na izid psihoterapije: klient, terapevt, terapevtski delovni odnos, povratna informacija ter splošni in specifični učinki modela oz. tehnike.

Poseben poudarek izobraževanja je na tem, kako terapevt vzpostavlja in razvija terapevtski delovni odnos oz. alianso ob upoštevanju temeljnih klientovih potreb po navezanosti in intersubjektivnosti. Gre za pristop, ki je odprt za nova znanstvena spoznanja in nove prakse ter se na podlagi le teh razvija, dopolnjuje, hkrati pa vedno znova vrača k razumevanju človeka kot odnosnega bitja.

Z integrativnim pristopom, ki v skladu s kontekstualnim psihoterapevtskim modelom temelji na treh poteh, po katerih pride do terapevtskih sprememb - pristnem odnosu, soustvarjanju pričakovanj in specifičnih sestavinah - terapevt pomaga klientu k razvoju na miselni, vedenjski, čustveni, odnosni in duhovni ravni. V psihoterapevtskem procesu terapevt na celosten način raziskuje klientovo zgodbo ob upoštevanju njegovih življenjskih okoliščin, mu pomaga širiti meja zavedanja, da pride v stik s svojimi spomini, željami, hrepenenji, občutki, mislimi ter ob upoštevanju povratnih informacij, ki mu jih daje klient o terapevtskem procesu, obravnavo prilagaja njegovi enkratnosti. Pomaga mu osvetliti in na novo spoznati tiste dele sebe, ki so se skozi življenje zaradi različnih razlogov »izgubili«, zvedeneli, morda skrili, in kako jih razvijati v odnosih s pomembnimi bližnjimi in ljudmi v širši socialni mreži. Terapevt in klient skupaj iščeta pot vzpostavljanja stika s seboj in drugimi ter integracije odcepljenih delov sebe in zanemarjenih odnosnih dimenzij. Skupno potovanje omogoča varno predelavo bolečih

spominov in travm, postopno nadomeščanje nezrelih obrambnih mehanizmov z zreliimi, večanje raznolikosti čutenja in odnosov, razvijanje sposobnosti učenja o učenju in prakticiranje novih vedenj.

Ob spremljanju posameznika, para, družine ali skupine skozi njihove vsebine in dinamike je v psihoterapevtskem procesu temeljnega pomena medčloveški stik, ki omogoča pristen odnos in je tako podlaga za celoten psihoterapevtski proces.

Izobraževanje iz integrativne psihoterapije na SFU Ljubljana vključuje **tri bistvene stebre edukativnega procesa**, ki so pomembni za razvoj kvalitetne osebne in strokovne drže ter psihoterapevtskih kompetenc in znanj:

- **kvalitetno (teoretično) znanje** – seminarji temeljijo na prepletu izkustvenega dela in spoznavanja teoretičnih konceptov,
- **intenzivna praksa** – študent je vključen v redno psihosocialno, psihiatrično in psihoterapevtsko prakso, ki je ves čas spremljana s supervizijo in mentorstvom,
- **osebni razvoj** – študent je vključen v skupinsko in individualno osebno izkušnjo.

Posebnosti programa integrativne psihoterapije na SFU Ljubljana:

V procesu psihoterapije, na samih srečanjih s klienti, se ob osvojeni teoriji in praktičnih spretnostih še pomembneje odraža kakovost terapevtske drže. Gre za globok stik, ko je terapevt resnično prisoten s sabo, s svojim notranjim svetom in s klientom, v katerega svet vstopi in pri tem zmore biti ranljiv, da se ga klient s svojimi vsebinami lahko dotakne - takrat se zgodi odnos, ki zdravi. Zato študijski proces daje poseben poudarek na zorenje in oblikovanje psihoterapevtske drže. Poleg tega pa izobraževalni program odlikujejo še nekatere druge posebnosti:

1. **Izobraževanje poteka procesno**, to pomeni tedensko in kontinuirano skozi celotno študijsko leto, učne vsebine pa se stopnjujejo od temeljnih k vedno bolj specifičnim. S tem študentom omogočimo postopno ponotranjenje psihoterapevtskega dela, postopkov in dinamik ter omogočimo izkušnjo, kako pomembna je struktura za varno okolje v psihoterapevtskem procesu.
2. **Pristop poučevanja** je zastavljen na način, da je osvajanje vsakega teoretičnega znanja naslonjeno na izkustvo – tako študent preko izkustvenega dela lažje in kvalitetneje osvaja in vpleta teoretične koncepte v prakso.
3. Študent je vključen v **redno reflektiranje svojega osebnega in profesionalnega razvoja**, z rednimi intervizijskimi skupinami pa krepi tudi znanje, povezanost in strokovno sodelovanje z drugimi študenti.

4. V zadnjem letniku lahko študent izbira med tremi usmeritvami, ki bi jih želel **dodatno poglobiti**: psihoterapevtsko delo z otroki in mladostniki, psihoterapevtsko delo s skupino in psihoterapevtsko delo s pari.

V štiriletni neformalni specialistični študij se lahko vpišejo študenti po opravljenem programu [Psihoterapevtske propedeutike](#) ter študenti diferencialnega programa Psihoterapevtske propedeutike (to so diplomanti sorodnih smeri - socialno delo, socialna pedagogika, psihologija, biopsihologija, medicina in drugih sorodnih poklicev). Več o pogojih za vpis na specialistični študij najdete [na povezavi](#).

Specialistične vsebine iz integrativne psihoterapije si lahko študenti izberejo tudi v okviru študija [Psihoterapevtske znanosti na SFU Ljubljana](#). Po drugem letniku fakultetnega študija Psihoterapevtske znanosti na prvi stopnji, se lahko študent odloči za smer integrativne psihoterapije, ki jo potem nadaljuje in konča na magistrski stopnji.

Študij sledi trem ključnim stebrom, po katerih je v nadaljevanju dokumenta predstavljena vsa relevantna vsebina:

1. Pridobivanje teoretičnega znanja
2. Pridobivanje praktičnih izkušenj in spretnosti
3. Osebna izkušnja

ŠTUDIJ

Seminarski del študija poteka dvakrat na teden, kontinuirano celo leto. Pripravljeni letnik ima vsebine pretežno ob petkih in sobotah, ostali letniki pa predvidoma dva popoldneva med tednom, v katerih enkrat v letu izvedemo tudi t.i. bivanjsko delavnico.

Oblike poučevanja in učenja

Študij integrativne psihoterapije je zasnovan na temelju procesnega dela, zato so predmeti in področja, ki gradijo posameznikovo zorenje, tekom študijskega leta razporejeni v tedenskih študijskih obveznostih. Pri izvedbi izobraževanja se uporablja:

- preplet izkustvenega učenja, teorije in diskusije na predavanjih, seminarjih in izkustvenih delavnicah,
- mentorirane igre vlog v parih in v večjih skupinah,
- prikaze kliničnih primerov (video ali audio material) s spremljajočo študijsko diskusijo,
- intervizijske skupine v obliki študijskih trojk,
- individualni študij literature,
- raziskovalno delo,
- opazovanje psihosocialnih in psihiatričnih obravnav,
- supervizirano delo s klienti,
- individualno osebno izkušnjo,
- skupinsko osebno izkušnjo.

Preverjanje znanja

Študentje so tekom leta pripravljajo refleksije, evalvacije, eseje in različne oblike predstavitev, skozi katere osvetlijo posamezne teme, prikažejo osvojena znanja in spretnosti. Nekateri predmeti imajo ob zaključku izpit. Vsi izdelki so sproti ovrednoteni s povratno informacijo s strani predavateljev, nekateri izdelki pa se tudi ocenijo.

Positivne ocene in 100 % prisotnost na predavanjih, seminarjih, vajah so vstop v naslednji letnik.

Udeleženci izobraževanja iz integrativne psihoterapije morajo opraviti naslednje obveznosti:

1. Teorija in metodologija (predavanja, seminarji, vaje)
2. Intervizijske skupine v obliki študijskih trojk
3. Psihosocialna praksa
4. Psihiatrična praksa
5. Psihoterapevtska praksa
6. Supervizija (individualna, skupinska)

7. Individualna osebna izkušnja
8. Skupinska osebna izkušnja

Tabela 1: Hiter pregled učnega načrta integrativnega pristopa z opredeljenim obsegom ur

Del izobraževanja		Št. ur
Teorija	Predavanja, seminarji, vaje	≥ 600 ur
	Študijske trojke	≥ 72 ur
Praksa	Psihosocialna praksa	≥ 140 ur
	Psihiatrična praksa	≥ 140 ur
	Psihoterapevtsko delo	≥ 630 ur
	Supervizija	≥ 150 ur
Osebna izkušnja	Individualna osebna izkušnja	≥ 170 ur
	Skupinska osebna izkušnja	≥ 80 ur
SKUPAJ		1.982 ur

Študentje tekom študija z vestnim in kontinuiranim delom razvijejo kompetence za:

- samostojno izvajanje psihoterapije po integrativnem pristopu, s specifičnimi znanji za vodenje psihoterapevtske skupine, psihoterapijo parov ali otrok in mladostnikov,
 - načrtovanje terapevtskih srečanj, vodenje terapije, zaključevanje psihoterapevtskih procesov,
 - sprotno evalviranje terapevtskega dela,
 - razvoj in vzdrževanje kvalitetnega in učinkovitega psihoterapevtskega odnosa,
 - integracijo teorije in prakse v psihoterapevtski obravnavi klientov,
 - razumevanje problematike individualne psihopatologije,
 - razumevanje dinamik odnosov na različnih ravneh (partnerske dinamike, družinske, starševske ...),
 - etično presojo terapevtskih intervencij,
 - stalno in sprotno izpopolnjevanje svojega znanja z namenom strokovne rasti in profesionalne držbe.

PRVI (PRIPRAVLJALNI) LETNIK

Predmetnik

Oblika vsebine		Predmet	Št. ur
SEMINARJI	1.	Uvodno srečanje	4
	2.	Razvojna psihologija: otroštvo, mladostništvo, srednja leta	30
	3.	Razvojna psihologija: starost	15
	4.	Psihodiagnostika (I)	30
	5.	Psihiatrija (II)	30
	6.	Otroška in adolescentna psihiatrija	30
	7.	Psihofarmakologija	45
	8.	Psihosomatika	30
	9.	Rehabilitacija in specialna pedagogika	30
	10.	Znanstvena raziskovalna metodologija v psihoterapiji (II)	15
	11.	Bralni seminar	6
		Skupaj	265 ur
OSEBNA IZKUŠNJA	12.	Skupinska osebna izkušnja	20 ur
		SKUPAJ	285 ur

Cilj

Splošni cilj prvega (pripravljalnega) letnika je spoznavanje s splošnimi vsebinami, razvojnimi teorijami v razvojni psihologiji, psihopatologija, psihodiagnostika, psihofarmakologija, rehabilitacijska in specialna pedagogika (preventiva), znanstvena raziskovalna metodologija v psihoterapiji.

Splošne vsebine iz prvega letnika dogradimo s specifičnimi vsebinami, ki sledijo v naslednjih letnikih.

DRUGI LETNIK

Predmetnik

Oblika vsebine	Vsebina		Št. ur
SEMINARJI	1.	Uvod v integrativno psihoterapijo: zgodovinski razvoj in skupni dejavniki, eklekticizem, asimilativna integracija, teoretska integracija	5
	2.	Temelji integrativne psihoterapije I: terapevtski odnos, relacijske potrebe, transfer/kontratransfer, nezavedni procesi, obrambni mehanizmi in odpori	30
	3.	Razvoj posameznika znotraj odnosov in njegov pomen za psihoterapijo I: pomen prenatalnega obdobja, zgodnjega odnosa otroka z odraslimi in mladostništva	25
	4.	Metode integrativne psihoterapije I: sistemske, relacijske, intrapsihične	15
	5.	Razvoj posameznika znotraj odnosov in njegov pomen za psihoterapijo II: psihodinamski vidiki vstopa v odraslost, iskanje partnerja, ustvarjanje družine, srednja leta, starost, smrt	25
	6.	Bivanjska delavnica: integracija in refleksija teorije, prakse in osebne izkušnje ob koncu letnika	20
	Skupaj		
PRAKSA	7.	Psihosocialna praksa: Igre vlog	35
	8.	Psihiatrična praksa	140*
	Skupaj		
OSEBNA IZKUŠNJA	9.	Individualna osebna izkušnja	30*
	10.	Skupinska osebna izkušnja	60
	Skupaj		
SKUPAJ			385 ur

* priporočeno

Cilj

Drugi letnik je namenjen pridobivanju temeljnih znanj integrativnega psihoterapevtskega pristopa ter poglobljenega razumevanja razvoja posameznika in sicer skozi prizmo odnosov, kar je pglavitni poudarek psihoterapevtskega procesa. Razumevanje razvoja posameznika se učimo skozi pregled celotnega življenjskega razpona, ki se začne s spočetjem in nadaljuje preko odraslosti, starosti do smrti, to pa skozi izkustven proces apliciramo v psihoterapevtski proces.

Študent v tem času intenzivno opravlja psihosocialno prakso, ki je poleg iger vlog, bogat prostor opazovanja in spoznavanja delovanja ljudi in psihoterapevtskih procesov.

Tekom drugega letnika poteka tudi skupinska učna izkušnja, ki je zastavljena procesno, enkrat tedensko po dve šolski uri.

Dodatna obveznost

- Pisanje dnevnika oz. refleksije osebnega procesa (doživljanja), v obsegu minimalno 2 strani mesečno; oddaja se ob koncu semestra vodi pristopa.
- Študijske trojke: 1 x mesečno oz. vsaj 8 srečanj po minimalno 3 šolske ure.

TRETJI LETNIK

Predmetnik

Oblika vsebine	Predmet		Št. ur
SEMINARJI	1.	Psihopatologija in psihoterapevtska obravnava I: travma, telo in čutenj in čustva v psihoterapiji	40
	2.	Psihopatologija in psihoterapevtska obravnava II: terapevtski izzivi na podlagi osebnostne strukture (od nevrotične, mejne do psihotične strukture klientov)	40
	3.	Psihopatologija in psihoterapevtska obravnava III: psihosomatska obolenja	20
	4.	Tehnike integrativne psihoterapije II: uporaba kreativnih medijev, delo z introjekti, čuječnost, hipnoza ...	65
	5.	Refleksija prakse s fokusom na načrtovanju in strukturi v psihoterapiji: prvo srečanje s klienti, delovni dogovor, anamnestični intervju, etični okvir prakse, online srečanja, prekinitve in zaključevanje procesa itd.	20
	6.	Bivanjska delavnica: »Jaz kot psihoterapevt: čustvena, kognitivna, telesna in duhovna dimenzija«	20
	Skupaj		205 ur
PRAKSA	7.	Psihosocialna praksa v Ambulanti SFU Ljubljana	45
	8.	Psihosocialna praksa: Igre vlog	60
	Skupaj		105 ur
OSEBNA IZKUŠNJA	9.	Individualna osebna izkušnja	30 ur*
SKUPAJ			340 ur

* priporočeno

Cilj

V tretjem letniku poglobimo znanje o specifičnem delu s klienti in njihovo dinamiko ter osebnostno strukturo, pri čemer so v ospredju primeri zahtevnih nefunkcionalnih vedenj in delovanj klientov. S povečanim obsegom iger vlog, s pričetkom opravljanja psihosocialne prakse in z izkustvenimi aktivnostmi v sklopu predavanj in seminarjev, se krepi študentove spretnosti za opravljanje psihoterapevtske prakse pod redno supervizijo, ki je predvidena ob koncu tega študijskega leta.

Dodatna obveznost

- Pisanje dnevnika oz. refleksije osebne procesa (doživljanja), v obsegu minimalno 2 strani mesečno; oddaja se ob koncu semestra vodji pristopa.
- Študijske trojke: 1 x mesečno oz. vsaj 8 srečanj po minimalno 3 šolske ure.

ČETRTI LETNIK

Predmetnik

Oblika vsebine		Predmet	Št. ur
SEMINARJI IZBIRNE VSEBINE: PSIHOTERAPEVTSKO DELO S PARI	1.	Dinamike partnerskih odnosov	30
	2.	Prisotnost psihopatoloških vsebin v partnerskih odnosih	10
	3.	Terapevtska obravnava partnerskih problemov, konfliktov, agresivnosti, zlorab, nasilja idr.	15
	4.	Prikazi primerov iz prakse, krizne intervencije	10
		Skupaj	65 ur
SEMINARJI IZBIRNE VSEBINE: PSIHOTERAPEVTSKO DELO S SKUPINAMI		Zakovitosti terapevtske skupine	5
		Priprava, načrtovanje, pravila in struktura v psihoterapevtski skupini	10
		Skupina in terapevtski proces I: tehnike vodenja	20
		Skupina in terapevtski proces II: konflikti, samorazkrivanje, negovanje in konfrontiranje, feedback idr.	15
		Prikazi primerov iz prakse, krizne intervencije	15
		Skupaj	65 ur
SEMINARJI IZBIRNE VSEBINE: PSIHOTERAPEVTSKO DELO Z OTROKI IN MLADOSTNIKI		Delo z družino, starši in drugimi odnosnimi osebami otroka	15
		Načela otroške in mladostniške psihoterapije I: otroci z oteženimi življenjskimi izkušnjami, rizični in varovalni dejavniki	25
		Načela otroške in mladostniške psihoterapije II: delo z razvojnimi motnjami, učnimi težavami idr.	10
		Otroška in mladostniška psihopatologije: psihofarmakoterapija otrok in mladostnikov, specialna pomoč	10
		Načela otroške in mladostniške psihoterapije III: multidisciplinarno sodelovanje	5
		Načela otroške in mladostniške psihoterapije IV: psihoterapevtske metode, tehnike	10
		Skupaj	75 ur
PRAKSA	5.	Psihoterapevtska praksa v Ambulanti SFU Ljubljana	150 ur*
OSEBNA IZKUŠNJA	6.	Individualna osebna izkušnja	30 ur*

SKUPAJ 245/255 ur

* priporočeno

Cilj

V četrtem letniku je priložnost za poglobitev specifičnih področij psihoterapevtskega dela – študent lahko izbere med tremi področji: psihoterapevtska obravnava otrok in mladostnikov, psihoterapevtsko delo s pari, vodenje psihoterapevtske skupine. Obenem je to leto intenzivnega praktičnega udejstvovanja v Ambulanti SFU Ljubljana, kjer študentje začnejo kot specializanti opravljati psihoterapevtsko prakso pod redno supervizijo.

Dodatna obveznost

- Pisanje dnevnika oz. refleksije osebnega procesa (doživljanja), v obsegu minimalno 2 strani mesečno; oddaja se ob koncu semestra vodji pristopa.
- Študijske trojke: 1 x mesečno oz. vsaj 8 srečanj po minimalno 3 šolske ure.

PRAKTIČNI DEL

V okviru praktičnega dela mora študent opraviti:

a) PSIHOSOCIALNA PRAKSA

Študent opravlja psihosocialno prakso v Ambulanti SFU Ljubljana v drugem in tretjem letniku specialističnega študija v obsegu 140 ur:

- 95 v obliki iger vlog,
- 45 v obliki opazovanja uvodnih pogovorov, pripravljanja strokovnih besedil, spoznavanja ambulantne dokumentacije ...

b) PSIHIATRIČNA PRAKSA

Študent opravi psihiatrično prakso v javnih ali zasebnih psihiatričnih ustanovah, ambulantah, lahko tudi v nevladnih organizacijah, ki nudijo programe za osebe z duševnimi motnjami.

c) PSIHOTERAPEVSKA PRAKSA

Študenti morajo opraviti najmanj 630 ur psihoterapevtske prakse pod supervizijo.

Študentje začnejo praktično delo s posamezniki v Ambulanti SFU Ljubljana. Nato priključujejo delo s klienti iz izbirnega področja. Študentje, ki so v četrtem letniku izbrali vsebine iz področja psihoterapevtskega dela s pari ali skupinami, morajo od vseh predvidenih ur psihoterapevtskega dela opraviti najmanj 160 ur iz področja izbrane poglobljene vsebine. Študentje, ki so se dodatno usmerili na Psihoterapijo otrok in mladostnikov, morajo opraviti vsaj 320 ur dela z otrokom/mladostnikom (upoštevane so tudi ure, ko so prisotni starši ali skrbniki) in 150 ur s dela s svojci (upoštevane so tudi ure, ko je prisoten otrok/mladostnik).

Psihoterapevtska praksa mora biti spremljana s supervizijo. Študent si izbere supervizorja in sicer iz seznama pooblaščenih supervizorjev za integrativni pristop. Seznam je dostopen na interni spletni strani. Supervizija je obvezna na vsake 4 ure dela s klientom, v celotnem obsegu prakse pa je potrebno opraviti 150 ur supervizije.

Natančnejša navodila za izvajanje vseh treh oblik so na voljo v dokumentu [Navodila za izvajanje študijske prakse SFU Ljubljana](#), do katerega lahko študent dostopa po vpisu v študij na SFU Ljubljana..

OSEBNA IZKUŠNJA

Osebna izkušnja nudi praktično osnovo za predelavo, soočanje in razrešitev lastnih vsebin z namenom, da se osvobodimo negativnih vzorcev ter se tako pripravimo, da bomo lahko v terapiji kliente nekontaminirano in empatično spremljali na njihovi poti skozi lastni proces. Skozi osebno izkušnjo imajo študenti priložnost notranje zoreti v (za bodočega terapevta ključnih) kapacitetah za: pristnost, odnos, empatijo in empatično sprejemanje, etičnost, brezpogojno in nekritizirajoče spoštovanje, čuječnost, sposobnost čustvene komunikacije in jasnega izražanja, nekonfliktnost, vedoželjnost in radovednost ter nenazadnje potrpežljivost in sposobnost sprejemanja realnosti.

Študent mora tekom študija opraviti osebno izkušnjo in sicer tako v individualni obliki (v obsegu vsaj 170 ur) kot skupinski (80 ur). Individualno osebno izkušnjo si organizira sam. Vključi se lahko pri pooblaščenemu psihoterapevtu. Seznam pooblaščenih terapevtov je objavljen na interni spletni strani. Iz vidika osebnostnega zorenja je pomembno, da proces teče kontinuirano. Študent naj opravi proces pri enem ali največ dveh učnih psihoterapevtih.

Skupinsko osebno izkušnjo (v obsegu 80 ur) organizira SFU Ljubljana. V prvem letniku se izvede 20 ur skupinske osebne izkušnje in sicer v obliki vikenda, v drugem letniku pa preostalih 60 ur poteka v procesni obliki – enkrat na teden po dve šolski uri.

Več o osebni izkušnji najdete v dokumentu [Študijski red o dodiplomskem in podiplomskem \(magistrskem\) študiju Psihoterapevtske znanosti SFU Ljubljana](#).

ZAKLJUČEK ŠTUDIJA

V dodatnem letu ali dveh po zaključenih obveznostih 4. letnika študent nadaljuje z opravljanjem še preostanka obveznosti: psihoterapevtske prakse do izpolnjenih najmanj 630 ur in vsaj 80 ur individualne osebne izkušnje. Po tem pristopi k zaključevanju študija.

Študij se zaključi z zaključnim specialističnim izpitom in pisnim izdelkom. Študent lahko k zaključevanju študija pristopi po opravljenih vseh obveznostih teoretičnega in praktičnega dela kot tudi opravljeni individualni in skupinski osebni izkušnji. Postopek za pristop k in opravljanje zaključnega specialističnega izpita iz integrativne psihoterapije je opisan v »**Navodilih za zaključek specialističnega študija na SFU Ljubljana**« (dostopno na internem delu spletne strani).

TEMELJNA LITERATURA

[Etični kodeks SFU Ljubljana](#)

- Bloom, P. (2016). *Against empathy: The Case for Rational Compassion*. Ecco Books.
- Bohart, A. C. in Greenberg, L. (1997). *Empathy Reconsidered: New Directions in Psychotherapy*. APA.
- Bohart, A. C. in Tallman, K. (1999). *How clients make therapy work: The process of active selfhealing*. APA.
- Bordin, E. S. (1979). *The generalizability of the psychoanalytic concept of the working alliance*. *Psychotherapy: Theory, Research, and Practice*, 16, 252–260.
- Cochran, J. L. in Cochran, N. H. (2015). *The heart of counseling: Counseling skills through therapeutic relationships*. Routledge.
- Consoli, A. J., Beutler, L. in Bongar, B. (2017). *Comprehensive textbook of psychotherapy: theory and practice* (2. izd.). Oxford University Press.
- Duncan, B. L., Miller, S. D., Wampold, B. E. in Hubble, M. A. (2010). *The heart and soul of change. Delivering what works in therapy* (2. izd.). APA.
- Erskine, R. G. (2015). *Relational Patterns, Therapeutic Presence: Concepts and Practice of Integrative Psychotherapy*. Karnac.
- Erskine, R. G. in Moursund, J. P. (2011). *Integrative Psychotherapy in Action*. Karnac.
- Erskine, R. G., Moursund, J. P. in Trautmann, R. L. (1999). *Beyond Empathy: A Therapy of Contact-in-Relationship*. Brunner/Mazel.
- Erzar, T. in Kompan Erzar, K. (2011). *Teorija navezanosti*. Celjska Mohorjeva družba.
- Evans, K. in Gilbert, M. (2005). *An Introduction to Integrative Psychotherapy*. Palgrave Macmillan.
- Flückiger, C., Del Re, A. C., Wampold, B. E. in Horvath, A. O. (2018). *The Alliance in Adult Psychotherapy: A Meta-Analytic Synthesis*. *Psychotherapy*, 55(4), 316-340.
- Fonagy, P. (2001). *Attachment theory and psychoanalysis*. London, New York: Karnac.
- Fosha, D. (2000). *The Transforming Power of Affect. A Model for Accelerated Change*. Basic Books.
- Fosha, D. (2001). *The Dyadic Regulation of Affect*. *Journal of Clinical Psychology*, 57(2), 227–242.
- Goodman, G. (2009). *Therapeutic Attachment Relationships: Interaction Structures and the Processes of Change*. Jason Aronson.
- Grawe, K. (2005). *Neuropsychotherapy. How the Neurosciences Inform Effective Psychotherapy*. Psychology Press Taylor & Francis Group.
- Horvath, A. O. in Greenberg, L. S. (1994). *The Working Alliance: Theory, Research, and Practice*. Wiley.
- Hughes D. A. (2017). *Building the Bonds of Attachment: Awakening Love in Deeply Traumatized Children*. USA: The Rowman & Littlefield Publishers.
- Juul, J. (2017). *Empatija: Pot do sebe in do drugega*. Didakta.
- Kompan Erzar, K. L. (2003). *Odkritje odnosa*. Ljubljana: Brat Frančišek, Frančiškanski družinski inštitut.
- Kompan Erzar, K. L. (2003). *Skrita moč družine*. Ljubljana: Brat Frančišek, Frančiškanski družinski inštitut.
- Kompan Erzar, K. L. in Poljanec, A. (2009). *Rahločutnost do otrok : stik z otrokom v prvem letu življenja*. Ljubljana: Brat Frančišek, Frančiškanski družinski inštitut.
- Lewis, S. (2015). *Therapeutic Correctional Relationships: Theory, Research and Practice*. Routledge.
- Modic, K. U. in Žvelc, G. (2021). *Raziskovanje v psihoterapiji in integracija psihoterapevtskih pristopov*. Univerza v Ljubljani Filozofska fakulteta.
- Moursund, J. P. in Erskine, R. G. (2004). *Integrative Psychotherapy: The Art and Science of Relationship*. Thomson: Brooks/Cole.

- Muran, J. C. in Barber, J. P. (ur.). (2011). *The therapeutic alliance: An evidence-based guide to practice*. Guilford Press.
- Norcross, J. C. in Goldfried, M. R. (2005). *Handbook of Psychotherapy Integration* (2. izd.). Oxford University Press.
- Norcross, J. C. in Lambert, M. J. (2019). *Psychotherapy relationships that work. Volume 1: Evidence-Based Therapist Contributions* (3. izd.). Oxford University Press.
- Norcross, J. C. in Wampold, B. E. (2019). *Psychotherapy relationships that work. Volume 2: Evidence-Based Therapist Responsiveness*. Oxford University Press.
- Porges, S. W. (2011). *The polyvagal theory: Neurophysiological foundations of emotions, attachment, communication and self-regulation*. Norton & Company.
- Porges, S. W. (2017). *The pocket guide to the polyvagal theory: The transformative power of feeling safe*. Norton & Company.
- Prescott, D. S., Maeschalck C. L. in Miller, S. D. (2017). *Feedback-informed treatment in clinical practice: reaching for excellence*. American Psychological Association
- Roth, A. in Fonagy, P. (1996). *What Works for Whom? A Critical Review of Psychotherapy Research*. The Guilford Press.
- Schore, A. N. (2003). *Affect Regulation and the Repair of the Self & Affect Dysregulation and Disorders of the Self*.
- Siegel, D. J. (1999). *The developing mind. Toward a Neurobiology of Interpersonal Experience*. New York, London: The Guilford Press.
- Siegel, D. J. (2013). *Vihar v glavi: moč najstniških možganov*. Domžale: Družinski in terapevtski center Pogled.
- Siegel, D., Hartzel, M. (2013). *Parenting from the Inside Out: How a Deeper Self-Understanding Can Help You Raise Children Who Thrive*
- Siegel, D. J., Payne Bryson, T. (2016). *Vzgoja brez drame*. Družinski in terapevtski center Pogled.
- Simonič, B. (2010). *Empatija*. Ljubljana: Brat Frančišek in Frančiškanski družinski inštitut.
- Stern, D. (1985). *The Interpersonal World of the Infant. A View from Psychoanalysis and Developmental Psychology*. Basic Books.
- Stern, D. N. (1995). *The Motherhood Constellation. A Unified View of Parent-Infant Psychotherapy*. New York: BasicBooks, A Division of HarperCollins Publishers.
- Stern, D. N. (2004). *The present moment in psychotherapy and everyday life*. Norton.
- Storr, A. (1990). *Umetnost psihoterapije*. Ljubljana: UMco.
- Van der Kolk, B. (2015). *The Body Keeps the Score: Brain, Mind, and Body in the Healing of Trauma*. New York: Penguin Group.
- Verbnik, Š. in Možina, M. (2021). Skupni dejavniki v partnerski in družinski terapiji. *Kairos – Slovenska revija za psihoterapijo*, 15(1-2), 151-189.
- Žvelc, G., Žvelc, M. (2021). *Integrative psychotherapy : a mindfulness- and compassion-oriented approach*. New York : Routledge, 2021
- Yalom, D. I. (2001). *The gift of therapy: An Open Letter to a New Generation of Therapists and Their Patients*. Harperperennial.
- Yalom, I. in Leszcz, M. (2005). *The theory and Practice of Group Psychotherapy*. Basic Books.
- Wachtel, P. L. (2011). *Inside the session: What really happens in psychotherapy*. American Psychological Association.
- Winnicott, D. (2010). *Otrok, družina in svet zunaj*. Ljubljana: UMCO